

Kuntalaisaloite tuulivoimaloiden ympäristöluvan tarpeen selvittäminen osaksi jokaisen tuulivoimahankkeen kaavoitus- ja lupaprosessia Lapinlahdella

Kunnanhallitus 04.05.2026 § 102
126/10.02.02/2026

Valmistelija

hallintojohtaja Ulla Nikulainen, 040 488 3211, ulla.nikulainen@lapinlahti.fi,
rakennustarkastaja Ari Jaaranen, 040 488 3751, ari.jaaranen@lapilahti.fi,
tekninen johtaja Rami Linna, 040 488 3701, rami.linna@lapinlahti.fi

Joukko kuntalaisia ja muita henkilöitä (yhteensä 146) on tehnyt kuntalaisaloitteen Tuulivoimaloiden ympäristöluvan tarpeen selvittämisestä osana jokaisen tuulivoimahankkeen kaavoitus- ja lupaprosessia Lapinlahdella

Kuntalaisaloitteessa esitetään, että Lapinlahden kunta tekee periaatepäätöksen, jonka mukaan ympäristöluvan tarve selvitetään osana jokaisen tuulivoimahankkeen kaavoitus- ja lupaprosessia, ja kunta kehottaa tuulivoimayhtiötä hakemaan voimaloille ennen niiden käyttöönottoa ympäristöluvan, mikäli voimaloiden toiminnasta saattaa aiheutua naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta. Ympäristöluvan tarve on olemassa, jos asutusta on niin lähellä, että tuulivoimameluasetuksella ja asumisterveysasetuksella säädetyt melurajat saattavat ainakin joissain olosuhteissa ylittyä.

Aloitettava perustellaan seuraavasti:

1. Ympäristöluvan rooli ja oikeusperusta

Ympäristölupa on kunnan keskeinen keino valvoa ja ohjata jo toiminnassa olevia aitoksia, mukaan lukien tuulivoimaloita. Ilman ympäristölupaa kunnalla ei ole toimivaltaa puuttua voimaloiden meluun, välkkeeseen, infraääniin tai muihin haittoihin, vaikka ne myöhemmin osoittautuisivat merkittäviksi.

Keskeiset lainsäädännöt:

- Ympäristönsuojelulaki (527 /2014)
3 § haitan määritelmä, 27 § luvanvaraisuus, 42 § luvan myöntämisen edellytykset.
- Naapuruussuhdelaki (26/ 1920)
17 § kohtuuton räsitus (melu, ääni, välke, varjotus).
- Rakentamislaki (751 /2023) Rakentamislupahakemuksen käsittely, jos toimintaan tarvitaan ympäristölupa 68 § 3 mom
- Ympäristönsuojelulaki (527 /2014) Valvonta ja hallintopakko 175 § mahdollistaa ympäristöluvan vaatimisen myös jälkepäin, mutta käytännössä prosessi on pitkä ja vaikea eikä onnistu ilman oikeuden määräystä.

Tuulivoimatoiminta ei ole yleisen ympäristölupavalvonnan piirissä, mutta ympäristölupa tulee YSL 27 §:n 2 mom 3-kohdan mukaan olla, jos toiminnasta saattaa aiheutua

- meluhaittaa
- välkehaittaa
- muuta vastaavaa haittaa lähiasutukselle tai häiriintyvälle kohteille tai
- eräissä tapauksissa myös vesistön pilaantumista.

2. Haittojen ennaltaehkäisy ja varovaisuusperiaate

Kunnan on noudatettava varovaisuusperiaatetta (kansainvälisen ympäristö-oikeuden periaate, sovellettavissa YSL 20 § ja perustuslain 20 § kautta). Tämä tarkoittaa sitä, että kunnan tulee ryhtyä ympäristölupa-asiassa toimenpiteisiin, jos toiminnasta voidaan arvioida aiheutuvan haittaa terveydelle tai ympäristölle. Toimenpiteisiin ryhtymistä ei saa estää se, ettei haitan aiheutumisesta ole täyttä tieteellistä varmuutta.

Tämä korostuu Lapinlahdella, koska:

- suomalaisen melumallinnuksen puutteet ovat virallisesti todettuja
- infraääni ja määäänet eivät sisälly nykyisiin mallinnoiksiin

- Lapinlahti on laajalti ns. hiljaista aluetta, jolloin raja-arvojen tulisi olla 5-10 dB alempia
- Lapinlahti ei ole määritellyt tuulivoimaloiden suojaetäisyyttä asutukseen ja kiinteistöihin, kuten esim. Iisalmi (2 kilometriä)
- kymmenillä suomalaisilla paikkakunnilla lähiasukkaat ovat ilmaisseet kärsivänsä tuulivoimaloiden meluhaitoista.

3. Kunnan on oikeus ja velvollisuus suojella asukkaita ilman ympäristölupaa kunta ei voi esimerkiksi:

- rajoittaa voimaloiden käyntiä yöaikaan
- pysäyttää voimaloita välkkeen huippuaikoina
- edellyttää melun- tai välkkeen todellista seurantaa
- määrätä toiminnanharjoittajaa korjaamaan haittoja.

Ympäristölupa mahdollistaa nämä kaikki ja luo selkeän oikeudellisen vastuun toiminnanharjoittajalle.

4. Ennen voimaloiden toiminnan alkamista myönnetty ympäristölupa vähentää valitusriskiä ja vahvistaa oikeusturvaa

Korkein hallinto-oikeus on toistuvasti linjannut, että ympäristölupa on tarpeen, jos haittojen mahdollisuus täyttyy (esim. KHO:n päätökset tuulivoimamelusta).

Selkeä lupamenettely vähentää myös:

- valitusprosesseja
- hallintopakkoesityksiä
- jälkikäteisiä oikeusriitoja
- kustannuksia
- turvaa myös kunnan viranomaisten selustan
- suojaaa tuulivoimatoimijan esittämiltä vahingonkorvausvaatimuksilta.

5. Lapinlahden tulee toimia kuten muut valveutuneet kunnat

Suomessa on kuntia, jotka ovat jo etukäteen päättäneet:

- tiukemmista melu- ja välkeraja-arvoista
- voimaloiden suojaetäisyydestä asutukseen ja kiinteistöihin
- ympäristöluvan tarpeesta ennen rakentamista
- laajemmasta varovaisuusperiaatteen soveltamisesta.
-

Lapinlahti ei ole vielä tehnyt näitä päätöksiä, vaikka kaavoitusprosessi on jo pitkällä. Asukkaiden oikeusturvan, kunnan maineen ja kestävä kehityksen näkökulmasta ratkaisu on nyt kiireellinen.

Aloitteessa esitetään, että

1. Lapinlahden kunta tekee periaatepäätöksen, jonka mukaan toiminnanharjoittajia kehoitetaan hakemaan ympäristölupaa ennen voimaloiden käyttöönottoa kaikissa sellaisissa suunnitteilla olevissa tuulivoimahankkeissa, joissa asutusta sijaitsee sellaisella etäisyydellä tuulivoimaloista, että naapuruussuhdelain mukaisen kohtuuttoman rasituksen aiheutuminen on mahdollista. Tällaisena etäisyytenä voidaan pitää alle kahta kilometriä. Lopullisesti ympäristöluvan tarve ratkaistaan ympäristölupahakemuksen käsittelyn yhteydessä.
2. Päätös otetaan huomioon kaikissa käynnissä olevissa ja tulevaisuudessa kaavoitus- ja lupaprosesseissa.
3. Kunnanhallitus valmistelee asiaa koskevan ohjeistuksen ja päätösesityksen valtuustolle.

Aloitteessa todetaan myös, että ympäristölupa ei ole tuulivoiman vastainen toimi - se on kunnan ainoa tehokas työkalu, jolla voidaan varmistaa Lapinlahden asukkaille terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö sekä oikeusturvan toteutuminen.

Käsiteltävänä oleva kuntalaisaloite eroaa sisällöltään ja oikeudelliselta luonteeltaan kunnanhallituksen 4.5.2026 § 101 käsittelemästä kuntalaisaloitteesta tuulivoimaloiden ympäristöluvan edellyttämisestä.

Aiemmassa vastineessaan kunnanhallitus katsoi, ettei yleistä periaatepäätöstä ympäristöluvan edellyttämisestä voida tehdä lainsäädännön asettamien toimivaltarajojen vuoksi. Vastineessa kunnanhallitus kuitenkin totesi, että kunnalla on toimivalta antaa yleisluonteisia periaatelinjauksia ja menettelyohjeita sekä että ympäristöluvan tarveharkinnan ennakkollinen huomioiminen tuulivoimahankkeiden valmistelussa on mahdollista kunnan toimivallan puitteissa, kun se ei sido toimivaltaista lupaviranomaista yksittäisissä lupaharkinnoissa.

Nyt käsiteltävä kuntalaisaloite perustuu nimenomaisesti tähän jälkimmäiseen lähtökohtaan eikä esitä yleistä tai automaattista ympäristölupavelvollisuutta tuulivoimaloille, vaan aloitteessa esitetään periaateluonteinen menettelylinjaus, jonka tavoitteena on varmistaa ympäristöluvan tarveharkinnan ennakkollinen ja systemaattinen arviointi osana tuulivoimahankkeiden kaavoitus- ja lupaprosesseja erityisesti niissä tilanteissa, joissa haitan mahdollisuus on olemassa.

Aloitteessa todetaan lisäksi selkeästi, että ympäristöluvan lopullinen tarve ratkaistaan toimivaltaisen lupaviranomaisen toimesta ympäristölupahakemuksen käsittelyn yhteydessä. Näin ollen aloite ei sido ympäristönsuojeluviranomaista eikä ylitä kunnan toimivaltaa.

Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristöluvan tarveharkinta perustuu lakiin ja kuuluu tapauskohtaisesti toimivaltaiselle lupaviranomaiselle. Kunnalla on kuitenkin kuntalain ja maankäyttö- ja rakentamislainsäädännön nojalla mahdollisuus ohjata hankkeiden valmistelua yleisluonteisten periaatteiden ja toimintamallien avulla.

Kunnanhallitus yhtyy aloitteessa esitettyyn näkemykseen siitä, että mahdolliset melu-, välke- ja muut ympäristö- ja terveysvaikutukset tulee arvioida huolellisesti jo kaavoitus- ja lupavaiheessa sekä että ympäristönsuojelulain 20 §:n ja perustuslain 20 §:n mukainen varovaisuusperiaate puoltavat ennakoivaa harkintaa tilanteissa, joissa vaikutukset kohdistuvat asutukseen tai muihin häiriintyviin kohteisiin.

Kunnanhallitus katsoo, että kuntalaisaloitteessa esitetty ympäristöluvan tarveharkinnan ennakkollinen huomioiminen tuulivoimahankkeiden valmistelussa on linjassa kunnanhallituksen aiemmassa vastineessa esitettyjen oikeudellisten periaatteiden kanssa ja mahdollista kunnan toimivallan puitteissa, edellyttäen että se ei sido toimivaltaista lupaviranomaista yksittäisissä asioissa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

merkitä aloitteen tiedoksi ja

todeta, että tuulivoimahankkeiden valmistelussa kiinnitetään jatkossa huomiota ympäristöluvan tarveharkinnan arviointiin jo kaavoitus- ja lupavaiheessa erityisesti silloin, kun hankkeen vaikutukset kohdistuvat asutukseen tai muihin häiriintyviin kohteisiin että aloitteessa esitetyt näkökohdat huomioidaan viranhaltijoiden valmistelutyössä osana hankekohtaista kokonaisarviointia.

Lisäksi kunnanhallitus päättää ehdottaa valtuustolle aloitteen merkitsemistä tiedoksi ja aloitteen toteutusta loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

merkitä aloitteen tiedoksi ja

totesi, että tuulivoimahankkeiden valmistelussa kiinnitetään jatkossa huomiota ympäristöluvan tarveharkinnan arviointiin jo kaavoitus- ja lupavaiheessa erityisesti silloin, kun hankkeen vaikutukset kohdistuvat asutukseen tai muihin häiriintyviin kohteisiin että aloitteessa esitetyt näkökohdat huomioidaan viranhaltijoiden

valmistelutyössä osana hankekohtaista kokonaisarviointia.

Lisäksi kunnanhallitus päätti ehdottaa valtuustolle aloitteen merkitsemistä tiedoksi ja aloitteen toteamista loppuun käsitellyksi kunnanhallitus ja valtuuston osalta. Kunnanhallitus toteaa, että lopullinen päätös asiasta kuuluu kunnan ympäristöviranomaiselle.

Pöytäkirjamerkintä: Kunnanhallituksen jäsen Kaisa Paldanius /maanomistaja Iso-Petäjämäki) ja valtuuston puheenjohtaja Anne Kumpusalo-Vauhkonen (puoliso maanomistaja Tielampi) ja valtuuston 2. puheenjohtaja Minna Rissanen (Savon Energiaholding Oy hallintoneuvosto) poistuivat kokouksesta esteellisinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.